

**Bryssel den 3 december 2024
(OR. en)**

16366/24

**SOC 888
GENDER 255
SAN 681**

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	15976/24
Ärende:	Rådets slutsatser om att stärka kvinnors och flickors psykiska hälsa genom att främja jämställdhet

För delegationerna bifogas rådets slutsatser i det ovannämnda ärendet, som godkändes av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) vid mötet den 2 december 2024¹.

¹ Smärre redaktionella korrigeringar har införts i texten.

**Rådets slutsatser om
att stärka kvinnors och flickors psykiska hälsa genom att främja jämställdhet**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

SOM KONSTATERAR FÖLJANDE:

1. I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskrivs att "[u]nionens insatser, som ska komplettera den nationella politiken, ska inriktas på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar hos människor och undanröja faror för den fysiska och mentala hälsan".
2. Enligt artikel 8 i EUF-fördraget ska unionen i all sin verksamhet "syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och att främja jämställdhet mellan dem".
3. Jämställdhet och mänskliga rättigheter är centrala europeiska värden. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en av Europeiska unionens grundläggande principer, som fastställs i fördragen och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
4. I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna förklaras att "[v]ar och en har rätt till fysisk och mental integritet".

5. I sina slutsatser om psykisk hälsa erkänner rådet ”att problemen i fråga om psykisk ohälsa har kopplingar till många former av ojämlikhet, såsom människor i utsatta situationer, minoriteter, marginaliserade grupper och personer i missgynnade socioekonomiska situationer, inbegripet människor inom långtidssjukvården, människor som är ensamma och socialt isolerade, barn och ungdomar, äldre människor, kvinnor, hbtqi-personer², cancerpatienter, personer med funktionsnedsättning, flyktingar, migranter, fångar samt hemlösa personer”. Enligt FN:s mål för hållbar utveckling är jämställdhetsperspektivet och principen om att ingen får lämnas utanför av avgörande betydelse för att man ska kunna ta itu med ojämlikheten i fråga om psykisk hälsa³.
6. Såsom anges i kommissionens meddelande om en övergripande strategi för psykisk hälsa är ”[p]sykisk hälsa [...] en integrerad del av hälsan. Psykisk hälsa är ett tillstånd av välbefinnande där en individ använder sina egna färdigheter och kan hantera påfrestningar i livet, arbeta produktivt och bidra till samhällslivet. Psykisk hälsa är en förutsättning för produktiv ekonomi och ett inkluderande samhälle och går utöver individ- och familjefrågor”. I meddelandet noteras det att kvinnor löper nästan dubbelt så stor risk att drabbas av depression som män. Det betonas också att det finns behov av att ta itu med den ojämlika tillgången till sysselsättning och den ojämlika fördelningen av ansvaret för hushålls- och familjeomsorg mellan kvinnor och män. Det understryks dessutom att faktorer ”som påverkar den psykiska hälsan samverkar med befintliga ojämlikheter i samhället, vilket gör att vissa människor löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa än andra”. ”När diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning, våld och hat leder till psykisk ohälsa är främjandet av jämlikhet i våra samhällen” därför ”ett viktigt förebyggande verktyg”.

² Se kommissionens jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025 (COM(2020) 698 final).

³ Rådets slutsatser om psykisk hälsa, dok. 15971/23, punkt 24.

7. I kommissionens meddelande betonas vidare att medlemsstaterna också bör ”ta itu med utmaningarna i samband med förebyggande av psykisk ohälsa i utsatta samhällen, stärka tidig upptäckt av psykisk ohälsa, tillhandahålla tidigt ingripande och stöd, och ta itu med kopplingarna mellan utestängning, ojämlikhet och psykisk hälsa genom att öka ansträngningarna för att bekämpa diskriminering, hatpropaganda och våld”.
8. Såsom anges i kommissionens jämställdhetsstrategi för 2020–2025 är det viktigt att använda ”en dubbelmetod med målinriktade åtgärder för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män, kombinerad med förstärkt jämställdhetsintegrering”. I strategin anges vidare att kommissionen ”kommer att främja jämställdhetsintegrering genom att systematiskt inkludera ett genusperspektiv i alla delar av policyutformningen på EU:s samtliga politikområden, både vad gäller inre och extern politik”.

SOM NOTERAR FÖLJANDE:

9. ”Ojämlikhet på grund av kön, etnicitet, geografiskt läge, inbegripet klyftan mellan stad och landsbygd, utbildning, ålder och sexuell läggning [och] könsidentitet”⁴ har, såsom konstateras i kommissionens meddelande om en övergripande strategi för psykisk hälsa, ”stor inverkan på befolkningens psykiska hälsa”⁵, särskilt när det gäller kvinnor och flickor. I kommissionens meddelande understryks också att enskilda personer samtidigt kan tillhöra en eller flera grupper i utsatta situationer, vilket illustrerar behovet av att bekämpa flera och samverkande former av diskriminering. Dessa kan ha stor inverkan på kvinnor och flickor, vars erfarenheter av diskriminering kan inbegripa flera samverkande faktorer, till exempel ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd och funktionsnedsättning, samt de ovannämnda faktorerna, vilka tillsammans kan vara avgörande för deras möjligheter och särskilda utmaningar.

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en övergripande strategi för psykisk hälsa, COM(2023) 298 final, sidan 19.

⁵ Se föregående fotnot.

SOM KONSTATERAR FÖLJANDE:

10. I FN:s mål 3 för hållbar utveckling om icke-diskriminerande tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet understryks vikten av att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar, inbegripet psykisk hälsa⁶. Samtidigt är mål 5 inriktat på att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.
11. I handlingsplanen från Peking identifieras ”kvinnor och hälsa” som ett av tolv kritiska problemområden, och det anges att kvinnor har rätt att åtnjuta högsta möjliga fysiska och psykiska hälsa. Det anges också att kvinnor ofta drabbas av samma hälsoproblem som män, men upplever dem annorlunda.
12. På grundval av WHO:s europeiska handlingsram för psykisk hälsa 2021–2025 är psykisk hälsa och välbefinnande hotade av en rad olika faktorer på såväl individnivå och social nivå som miljonivå, vilket inbegriper fattigdom och utsatthet, skuldsättning och arbetslöshet, samt våld och konflikter. Dessutom är kvinnor med psykisk ohälsa och psykosociala, intellektuella, kognitiva och utvecklingsneurologiska funktionsnedsättningar bland dem som löper störst risk för social utestängning.
13. Såsom framgår av aktuella uppgifter från Eurofound om arbetstagare är kvinnor mer utsatta för våld och trakasserier, inbegripet psykologiska och sexuella trakasserier, på arbetsplatsen och rapporterar oftare än män att de har nedsatt välbefinnande och ekonomiska svårigheter. Detta hänger samman med att kvinnor är överrepresenterade i låglönearbeten med svåra psykosociala arbetsvillkor⁷.

⁶ FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor: Mål 3 för hållbar utveckling.

⁷ Eurofound (2023), *Psychosocial risks to workers' well-being: Lessons from the COVID-19 pandemic, European Working Conditions Telephone Survey 2021 series*, s. 36; Eurofound, *Working conditions in the time of COVID-19: Implications for the future, European Working Conditions Telephone Survey 2021 series*, s. 104; [ESDE Review 2023](#), kapitel 2.

14. Utmaningar när det gäller psykisk hälsa påverkar alla individer. Män påverkas i hög grad och är också mer benägna att avlida i suicid. Nästan 8 av 10 självmord (77 %) sker bland män. Å andra sidan är andelen *självordsförsök* högre bland kvinnor, och de psykiska sjukdomar som ofta ligger bakom självmordstankar och självmordsbeteenden (särskilt depression och ångest) är vanligare bland kvinnor.⁸ Kvinnor står också inför särskilda utmaningar och problem när det gäller psykisk hälsa, inbegripet tillstånd, sjukdomar eller störningar som är specifika för kvinnor, till exempel förlossningsdepression, eller som förekommer oftare hos kvinnor, eller där riskfaktorerna är olikartade för kvinnor, eller som kommer till uttryck på olika sätt för kvinnor och män (till exempel posttraumatiskt stressyndrom). Detta belyser vikten av ett jämställdhetsperspektiv på psykisk hälsa som också erkänner att det finns betydande könsspecifika skillnader i orsaker, riskfaktorer, diagnoser och symtom på psykisk ohälsa, inbegripet psykiska störningar, samt i samband med olika sjukdomar eller störningar. Dessutom kan könsrelaterade hinder, inbegripet stigmatisering, könsstereotyper och diskriminering på olika grunder, hindra såväl kvinnor och flickor som män och pojkar från att få tillgång till psykisk hälso- och sjukvård.

⁸ Europaparlamentets utredningstjänst: *Mental health in the EU*, European Parliament Briefing 2023.

15. Könsstereotyper och traditionella könsroller har en betydande inverkan på kvinnors och flickors liv, och faktorer som överarbete, alla former av våld (inbegripet sexuellt och könsrelaterat våld eller våld i nära relationer), trakasserier, psykologisk överbelastning, ekonomiskt tryck och ekonomiskt beroende kan leda till depression, utmattning, posttraumatiskt stressyndrom, ätstörningar, missbruksstörningar osv. Med tanke på kvinnors större exponering för dessa faktorer, och mot bakgrund av kvinnors och flickors annorlunda behov i fråga om psykiska hälsa och välbefinnande i alla åldrar, är riktat stöd för psykisk hälsa i syfte att förbättra resultaten i fråga om psykisk hälsa samt riktade åtgärder i syfte att ta itu med strukturella ojämlikheter och stärka jämställdheten oundgängliga för att säkerställa flickors och kvinnors välbefinnande från barndom till ålderdom. Åtgärder som syftar till att ta itu med könsklyftor och minska den psykiska bördan från omsorgsarbete behövs också tillsammans med tvärvetenskapligt stöd, särskilt politik som fokuserar på hela spektrumet av kvinnors hälso- och sjukvårdsbehov, inbegripet förbättrad social omsorg, långtidsvård och psykisk hälso- och sjukvård.
16. Alla som drabbas av könsrelaterat våld befinner sig i en utsatt situation, vilket särskilt gäller för kvinnor och flickor. I EU-direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer erkänns att våld i nära relationer och våld mot kvinnor har förödande konsekvenser för deras psykiska hälsa och att brottsoffer som utsätts för intersektionell diskriminering löper större risk att utsättas för våld. Dessutom erkänns det att barn som bevittnar våld i nära relationer inom familjen eller i hemmiljön löper ökad risk att drabbas av psykisk sjukdom både på kort och lång sikt. Genomförandet av detta direktiv och andra relevanta internationella instrument som nämns i bilagan till dessa slutsatser kommer att bidra till skyddet av kvinnors psykiska hälsa, bland annat genom åtgärder mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen och genom den utbildning och information som erbjuds yrkesverksamma med tillsynsfunktioner på arbetsplatsen i denna fråga.

17. Analyser av självbedömt psykiskt välbefinnande i alla befolkningsgrupper visar att kvinnor i Europa rapporterar lägre nivåer av psykiskt välbefinnande oavsett familjestruktur, ålder, inkomstnivå, födelseland eller funktionsnedsättning. Sociala bestämningsfaktorer för psykisk hälsa kan potentiellt spela in. Könsskillnader inom omsorgen är en viktig faktor bakom bristande jämställdhet och diskriminering av kvinnor och har därför en betydande inverkan på deras fysiska och psykiska hälsa. Dessutom löper oavlönade omsorgsgivare, främst kvinnor, större risk att drabbas av ensamhet och isolering vilket är en stor riskfaktor vad gäller psykisk hälsa.
18. Kvinnor fortsätter att axla merparten av omsorgsarbetet och är därför mer benägna än män att anpassa sin betalda arbetstid. Direktivet om balans mellan arbete och privatliv syftar till att ta itu med den ojämlika fördelningen av omsorgsansvaret mellan män och kvinnor genom att göra det lättare för arbetstagare som är föräldrar eller anhörigvårdare att förena arbete och familjeliv, bland annat genom pappaledighet och icke överförbar betald föräldraledighet för alla föräldrar. Härtill kommer två rådsrekommendationer om *förskoleverksamhet och barnomsorg: Barcelonamålen för 2030* och om *tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet*, som främjar åtgärder för att förbättra tillgänglig och prismässigt överkomlig omsorg av god kvalitet för barn och andra anhöriga under hela livet. Dessa åtgärder syftar till att minska trycket på familjer och främja en jämlik fördelning av omsorgsansvaret mellan kvinnor och män, till gagn för alla. Att tillhandahålla inkluderande, tillgänglig, prismässigt överkomlig och högkvalitativ förskoleverksamhet och barnomsorg samt långvarig vård och omsorg för barn och andra anhöriga är viktigt för kvinnors psykiska hälsa, eftersom de utför mer avlönat och oavlönat omsorgsarbete än män.

SOM BEAKTAR FÖLJANDE:

19. Såväl kvinnor och flickor som män och pojkar kan ställas inför en rad könsspecifika utmaningar när det gäller psykisk hälsa under hela livet. Vissa utmaningar relaterade till psykisk hälsa är vanligare bland kvinnor och flickor.

20. Digitala verktyg och sociala medier kan ha en positiv inverkan på den psykiska hälsan (till exempel genom att ge tillgång till information, stödgrupper och terapi) men kan också påverka den psykiska hälsan negativt. Barn och ungdomar, särskilt flickor och unga kvinnor, är särskilt utsatta för faror såsom onlineinnehåll som har skadlig inverkan på kroppsbilden och risk för nätvåld, inbegripet nättrakasserier, vilket framhålls i det nyligen antagna direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Exponering för dessa typer av innehåll kan också ha en negativ inverkan på barns och ungdomars psykologiska utveckling genom att stärka könsstereotyper och till och med uppmuntra till våldsamt beteende mot flickor och kvinnor.
21. Ungdomar delar ofta stora mängder data på nätet utan att fullt ut förstå hur data används eller vilka konsekvenser det kan få. Det är mycket viktigt att ta itu med problemen med beroendeframkallande och vilseledande design och överdriven onlinespårning av leverantörer av digitala tjänster. Dessutom löper barn och ungdomar, särskilt unga kvinnor och flickor, en hög risk att utsättas för desinformation, manipulering och övergrepp samt könsrelaterat våld som utförs med hjälp av digital teknik, inbegripet nätstalkning, sexuella trakasserier på nätet, delning utan samtycke av intimt eller manipulerat material och spridning av oönskade bilder, videofilmer eller annat material som visar genitalier. FN rapporterar att kvinnor löper 27 gånger större risk att angripas på nätet än män⁹. Tidig exponering för pornografi, inbegripet extremt och våldsamt innehåll, och användningen av generativ AI i samband med sexuella övergrepp mot barn och/eller könsrelaterat våld påverkar dessutom flickors psykiska hälsa negativt och ökar kvinnofientligt beteende. Alla dessa faktorer kan avsevärt försämra flickors hälsa och deras fysiska och psykiska utveckling.

⁹ *Preventing Technology-Facilitated Gender-Based Violence (TF GBV) – Responding to the 2030 Agenda and "Our Common Agenda" by proactively mitigating technology-facilitated gender-based violence by enhancing product design, data privacy and security, and legal frameworks to hold offenders accountable.*

22. Enligt WHO är de negativa hälsokonsekvenserna av sociala medier, särskilt bland tonårsflickor, bland annat förlust av självkänsla, oro, ångest, svårigheter att slappna av och sova samt försämrade förmåga till kommunikation ansikte mot ansikte¹⁰.
23. Enligt WHO har tonårsflickor dessutom generellt sämre psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande än pojkar. Vidare ökar dessa klyftor med åldern, där 15-åriga flickor är de värst drabbade¹¹. Nästan dubbelt så många 15-åringar (13 % för pojkar och 28 % för flickor) än 11-åringar (8 % för pojkar och 14 % för flickor) uppger att de känner sig ensamma. Det är värt att notera att könsstereotyper kan avskräcka både pojkar och flickor från att rapportera psykisk ohälsa.
24. Sociala medier bidrar till att stärka konstlade och ohälsosamma skönhetsideal, bland annat genom digitalt skapat eller redigerat innehåll, samt genom att vidmakthålla könsstereotyper. Detta sätter stor press på ungdomar, särskilt unga kvinnor, när det gäller deras fysiska särdrag. Ätstörningar (t.ex. anorexia nervosa, bulimi) bland ungdomar, särskilt flickor, är ett stort folkhälsoproblem. Orealistiska estetiska ideal påverkar också pojkar och kan leda till dysmorfofobi och andra störningar.
25. Pojkar utsätts också från tidig ålder för omfattande objektifiering, sexualisering och stereotypa framställningar av flickor och kvinnor på nätet, särskilt via pornografi eller i medierna och i kulturen i stort, inbegripet onlinespel, vilket kan vidmakthålla könsroller och könsstereotyper samt trivialisera könsrelaterat våld, särskilt våld mot kvinnor och flickor. Influernas beteende på nätet och det innehåll de skapar kan också vara skadligt för enskilda personer och för samhället som helhet. Dessutom kan den psykiska och fysiska hälsan hos onlinepubliken, särskilt hos minderåriga, påverkas negativt av till exempel nätmobbning, felaktig information eller desinformation samt av ohälsosamma jämförelser med influerare. Att ta itu med ohälsosamma och könsstereotypa manliga attityder och skadliga beteenden online är också en avgörande utmaning.

¹⁰ Världshälsoorganisationen: *Women's health and well-being in Europe: beyond the mortality advantage*, 2016.

¹¹ Världshälsoorganisationen: *Mental health in Europe and Central Asia: girls fare worse than boys*, WHO:s regionkontor för Europa, 2023.

26. Ensamstående föräldrar befinner sig i en särskilt utsatt situation när det gäller fattigdom, bostäder och hälsoproblem, inbegripet psykisk ohälsa¹². Det finns 7,8 miljoner ensamförälderfamiljer i EU, och kvinnor utgör nästan 80 % av alla ensamstående föräldrar.¹³ Många ensamstående mödrar utsätts för psykologisk stress till följd av en osäker ekonomisk situation, social utestängning eller ackumulering av sociala roller¹⁴.
27. Den utsatthet och psykiska belastning som kvinnor upplever under och efter graviditeten, inbegripet perinatal depression, kan ha en mycket skadlig inverkan på deras liv. Utmaningarna under ett barns första 1 000 dagar kan påverka alla familjemedlemmars liv, även när det gäller psykisk hälsa, och detta bör också uppmärksammas. Forskning visar att det sociala nätverk eller stödsystem som modern har tillgång till har stor betydelse för hennes psykiska hälsa och allmänna hälsa samt kvaliteten på den omsorg som hon kan ge sitt barn. Detta visar hur viktigt det är med prismässigt överkomliga, tillgängliga, och inkluderande omsorgstjänster av god kvalitet och en jämn fördelning av omsorgsarbetet mellan kvinnor och män och inom hushåll på grundval av välbetald, icke överförbar mamma-, pappa- och föräldraledighet och flexibla arbetsformer. Det finns samstämmiga belägg för att föräldrarnas tillgång till flexibel ledighet, även under perioden efter förlossningen, minskar bördan för mödrar och därmed förbättrar mödrarnas hälsa och minskar risken för förlossningsdepression. Missfall och kvinnospecifika hälsoproblem, såsom endometrios, och det psykologiska lidande som detta leder till och som ofta underskattas, bör också särskilt uppmärksammas och bli föremål för stödåtgärder. Mer generellt kan könsstereotyper leda till försenade medicinska diagnoser eller till att kvinnors lidande förnekas eller förringas.

¹² Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE): *Poverty, gender and lone parents in the EU*, 2016.

¹³ EIGE:s beräkningar är baserade på mikrodata från EU-Silc 2022. Detta antal omfattar ensamförälderfamiljer med underhållsberättigade barn under 24 år som deklarerar vara egna/adopterade barn eller styvbarn och som varken arbetar eller är arbetslösa.

¹⁴ Världshälsoorganisationen: *Women's health and well-being in Europe: beyond the mortality advantage*, 2016.

28. Tillträde till arbetsmarknaden ger kvinnor egenmakt, vilket möjliggör resiliens och kontroll över ens eget liv, särskilt genom ekonomiskt oberoende och självbestämmande. Olika utmaningar, till exempel ojämlik tillgång till sociala tjänster; sysselsättning och/eller karriärutveckling; könsklyftor, inbegripet löneklyftan mellan könen; ojämlik fördelning av ansvaret för hushållsarbete och familjeomsorg mellan kvinnor och män; samt ekonomiska påfrestningar och beroenden, sätter samtliga betydande psykisk press på kvinnor. Kvinnors ekonomiska oberoende är direkt kopplat till deras psykiska hälsa, eftersom ekonomiskt beroende är förknippat med en rad negativa följder, bland annat färre möjligheter att delta i utbildning, avlönad sysselsättning och företagande. Trakasserier och våld på arbetsplatsen kan också skada kvinnors psykiska hälsa.
29. Att vara anhängigvårdare kan få oönskade konsekvenser, bland annat negativa effekter på deras nuvarande och framtida inkomst och på deras psykiska hälsa. Förekomsten av psykisk ohälsa bland anhängigvårdare, varav de flesta är kvinnor, är 20 % högre än bland icke-omsorgspersoner¹⁵. Att ta itu med dessa utmaningar bidrar därför till att stärka jämställdheten och stödja kvinnors psykiska hälsa.
30. Den psykiska hälsan hos offer för sexuellt och könsrelaterat våld och våld i nära relationer är en fråga som kräver särskild uppmärksamhet, eftersom våld har allvarliga långsiktiga psykologiska effekter. Kvinnor och flickor och personer i utsatta situationer drabbas oproportionerligt hårt. Könsrelaterat våld tar sig många former, bland annat våld i hemmet, våld i nära relationer, sexuellt våld, fysiskt våld, psykiskt våld, ekonomiskt våld, tvångsäktenskap, kvinnomord, kvinnlig könsstympning och människohandel samt våld som utförs med hjälp av digital teknik. I EU är fysiskt och sexuellt våld utfört av en nuvarande eller tidigare partner eller make mot en kvinna bland de vanligaste formerna av könsrelaterat våld. Fler än en av fem kvinnor (22 %) har drabbats av det.¹⁶ Såsom framhålls i den undersökning om grundläggande rättigheter som offentliggjorts av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) har i synnerhet sexuellt våld en allvarlig långsiktig psykologisk inverkan på offren, som bland annat kan ta sig uttryck i en känsla av ångest, försvarslöshet, skam, förlägenhet eller depression.

¹⁵ Kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen: *Adequate social protection for long-term care needs in an ageing society*, 2014.

¹⁶ Europeiska jämställdhetsinstitutet: *Gender Equality Index 2021: Health*.

31. På grundval av kommissionens meddelande *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder* ”måste Europa bygga ett samhälle som sätter värde på längre och friskare liv, stärker äldre medborgare och främjar både nuvarande och kommande generationers välfärd och välbefinnande”. I detta sammanhang förtjänar den psykiska hälsan hos äldre personer, särskilt kvinnor, särskild uppmärksamhet. Psykisk ohälsa, bland annat depression, ångest och kognitiv försämring, är vanligt förekommande bland den äldre befolkningen. Kvinnor lever i genomsnitt längre, men har sämre psykisk hälsa under fler år av livet. Social isolering och ensamhet, som drabbar omkring en fjärdedel av de äldre, är viktiga riskfaktorer för psykisk ohälsa senare i livet. Detta gäller även vanvård av äldre personer, vilket innebär alla former av fysiska, psykiska, sexuella eller ekonomiska övergrepp samt försummelse.
32. Enligt FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning löper kvinnor och flickor med funktionsnedsättning ofta en större risk att utsättas för skadliga sedvänjor som påverkar deras hälsa och välbefinnande, inbegripet deras psykiska hälsa¹⁷. Framför allt löper de ofta större risk att utsättas för våld på institutioner på grund av att de omfattas av fler restriktioner när det gäller bostadsort och levnadsförhållanden beroende på paternalistiska stereotyper och patriarkala sociala mönster som diskriminerar kvinnor¹⁸. Dessutom innebär bristande tillgänglighet i bebyggda miljöer och onlinemiljöer, produkter, tjänster och kommunikationer att kvinnor med funktionsnedsättning hindras från att delta fullt ut på alla områden i livet; detta leder till isolering och diskriminering, vilket också är skadligt för deras psykiska hälsa. Vissa av dessa utmaningar påverkar också deras familjers och vårdares psykiska hälsa.
33. Dessa slutsatser bygger vidare på tidigare arbete och politiska åtaganden som gjorts av rådet, kommissionen, Europaparlamentet och berörda parter på detta område, inbegripet de dokument som förtecknas i bilagan.

¹⁷ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, 24 januari 2007, A/RES/61/106.

¹⁸ FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *General comment No.5 on Article 19 – the right to live independently and be included in the community*, 27 oktober 2017, CRPD/C/GC/5.

**UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT I ENLIGHET MED SINA BEFOGENHETER
OCH MED BEAKTANDE AV NATIONELLA OMSTÄNDIGHETER GÖRA FÖLJANDE:**

34. SÄKERSTÄLLA att åtgärder för att främja och stödja bättre psykisk hälsa inbegriper ett jämställdhetsperspektiv och är jämställdhetsinriktade i sin utformning och sitt genomförande. Dessa åtgärder bör vara tillgängliga för och, vid behov, riktade till grupper som kan vara svårare att nå eller som står inför särskilda utmaningar när det gäller psykisk hälsa.
35. BEKÄMPA alla former av våld, hatpropaganda och diskriminering, särskilt mot kvinnor och flickor, inbegripet diskriminering på flera grunder och samverkande former av diskriminering, samt stigmatisering av psykisk ohälsa, med särskilt fokus på kvinnor och dem som befinner sig i de mest utsatta eller marginaliserade situationerna, inbegripet personer i missgynnade socioekonomiska situationer.
36. BEKÄMPA könsstereotyper och negativa sociala normer, inbegripet tabun, som avskräcker kvinnor och flickor, men särskilt män och pojkar, från att visa sårbarhet, vilket begränsar deras förmåga att söka stöd när de behöver det.
37. Vid behov VIDTA ÅTGÄRDER för att ta itu med könsstereotyper samt objektiverande och sexualiserad framställning av kvinnor och flickor i medier och reklam.
38. TA ITU MED sambandet mellan livsstil och psykisk hälsa, bland annat när det gäller matvanor, fysisk aktivitet, skadlig konsumtion av alkohol, konsumtion av narkotika och andra skadliga ämnen, samt komorbiditet, med beaktande av ett jämställdhetsperspektiv.
39. VIDTA LÄMPLIGA ÅTGÄRDER, inbegripet förebyggande åtgärder, i enlighet med direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer och förordningen om digitala tjänster, för att skydda kvinnor och flickor mot alla former av könsrelaterat våld, inbegripet våld i offentliga institutioner och våld som utförs med hjälp av digital teknik, och STÄRKA skräddarsydda stödtjänster för brottsoffer. I detta sammanhang är det viktigt att ägna särskild uppmärksamhet åt kvinnor och flickor som har psykiska funktionsnedsättningar eller lever i utsatta situationer, inbegripet dem som är drabbade av otrygga förhållanden eller hemlöshet. STÖDJA jämställdhetsinriktad utbildning av arbetstagare, inbegripet volontärer inom alla sektorer som sannolikt kommer i kontakt med brottsoffer.

40. VIDTA LÄMPLIGA ÅTGÄRDER, med respekt för enskildas grundläggande rättigheter och gemensamma europeiska värden, för att skydda ungdomar från skadligt innehåll online, inbegripet AI-genererat innehåll såsom deepfakes, som orsakar dysmorfofobi och psykisk ohälsa samtidigt som brottsoffrens rätt till integritet och bildrättigheter, sexuella integritet och värdighet kränks. Sådana åtgärder kan omfatta medvetandehöjande åtgärder för barn, föräldrar och lärare via de nationella centrumen för trygghet på nätet och breda kampanjer för att öka medvetenheten i samhället samt säkerställa effektiva rapporteringsprocesser. STÖDJA jämställdhetsinriktad utbildning av arbetstagare inom alla sektorer som sannolikt kommer i kontakt med brottsoffer. Dessutom FRÄMJA transparens och förbättrad insamling av uppgifter uppdelade efter kön och, i förekommande fall, andra relevanta särdrag, för att stödja övervakningen av skadligt innehåll online.
41. VIDTA LÄMPLIGA ÅTGÄRDER i enlighet med direktivet om audiovisuella medietjänster och direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer för att skydda minderåriga, i synnerhet flickor, från olagligt och våldsamt innehåll på nätet som kan skada deras fysiska eller mentala utveckling eller orsaka psykiska trauman.
42. När så är lämpligt FRÄMJA positiva förebilder och mångsidig representation i medierna och bekämpa könsstereotyper samt objektifiering och sexualisering av kvinnor och flickor i medierna och på nätet, med beaktande av behovet av att stödja ungdomars psykiska hälsa, särskilt unga kvinnors och flickors hälsa, och med särskild uppmärksamhet på eventuella effekter kopplade till deras kroppsbild. TA ITU MED könsstereotyper på alla nivåer av och inom alla former av utbildning.

43. SÄKERSTÄLLA adekvat stöd och socialt skydd för alla föräldrar, inbegripet ensamstående mödrar, och föräldrar som uppfostrar barn med funktionsnedsättning, genom åtgärder såsom prismässigt överkomliga, tillgängliga och inkluderande omsorgstjänster av god kvalitet samt barn- och bostadsbidrag, för att göra det möjligt för föräldrar att arbeta och för att minska de ekonomiska svårigheterna och deras inverkan särskilt på kvinnors psykiska hälsa. Vidare, i enlighet med direktivet om balans mellan arbete och privatliv, SÄKERSTÄLLA en lämplig balans mellan arbete och privatliv för föräldrar, även för ensamstående mödrar, genom åtgärder såsom främjande av flexibelt arbete, inbegripet distansarbete, och en jämlik fördelning av betalt och obetalt omsorgsansvar mellan kvinnor och män och inom hushåll, bland annat genom att förbättra tillgången till betald pappaledighet och icke överförbar föräldraledighet. Dessutom, i linje med befintliga åtaganden, VIDTA ÅTGÄRDER för att förbättra tillgängliga, prismässigt överkomliga och högkvalitativa tjänster för långvarig vård och omsorg samt för förskoleverksamhet och barnomsorg.
44. VIDTA ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRBÄTTRA tillgången till medicinska, sociala och psykologiska stödtjänster för föräldrar, däribland ensamstående mödrar, oavlönade långtidsvårdare och kvinnor i utsatta situationer, samt tillgången till prismässigt överkomliga tjänster för förskoleverksamhet och barnomsorg, i syfte att förebygga och hantera utbrändhet och andra negativa konsekvenser som är kopplade till mångfaldiga bördor. GE enkel tillgång till socialt och psykologiskt stöd, särskilt för kvinnor i utsatta situationer, minoriteter, marginaliserade grupper och personer i missgynnade socioekonomiska situationer, inbegripet personer som får långvarig vård och omsorg, personer som är ensamma och socialt isolerade, personer med funktionsnedsättning, flyktingar, migranter, fångar och hemlösa.
45. SÄKERSTÄLLA tillhandahållande av prismässigt överkomliga och tillgängliga jämställdhetsinriktade hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster av hög kvalitet, inbegripet öppen hälso- och sjukvård, samtidigt som man i all politik och praxis också säkerställer att sådana tjänster tillhandahålls på ett sätt som är observant och lyhört för de olika behoven hos alla personer, särskilt kvinnor och flickor, oavsett ålder, inbegripet de mest marginaliserade, att tjänsterna utgår från mänskliga rättigheter, värdesätter personernas egna erfarenheter och aktivt involverar användarna av tjänsterna (och deras familjemedlemmar, vårdare och människor som stöttar dem, beroende på vad som är relevant) när det gäller att fatta beslut om planeringen och tillhandahållandet av omsorgen samt att det finns en traumamedvetenhet.

46. VIDTA ÅTGÄRDER för att säkerställa respekten för och skyddet och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna för alla kvinnor och flickor, särskilt kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, främja deras egenmakt och utveckling, och säkerställa deras rätt till oberoende beslutsfattande samt ta itu med den diskriminering och de hinder som kvinnor och flickor med funktionsnedsättning möter när de vill få tillgång till sociala tjänster och samhällsstöd för att bli mer oberoende.
47. VIDTA ÅTGÄRDER för att förebygga psykisk ohälsa bland kvinnor och flickor genom att främja god psykisk hälsa hos hela befolkningen och tillhandahålla tjänster för att stödja tidiga insatser när psykisk ohälsa uppstår, särskilt för dem som är svåra att nå, som löper risk för social utestängning eller som tillhör grupper i utsatta situationer.
48. VIDTA ÅTGÄRDER för att förbättra den medicinska och psykologiska vården av föräldrar, särskilt behövande mödrar kring och efter förlossningen samt vid missfall, och för att främja inrättandet av lokala stödnätverk för att minska utmaningarna när det gäller psykisk hälsa hos föräldrar i samband med graviditet, förlossning och föräldraskap. FRÄMJA lämplig utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal och socialarbetare i detta avseende. VIDTA ÅTGÄRDER för att uppmuntra fäder att ta på sig familje- och omsorgsansvar i syfte att uppnå en jämn fördelning av detta ansvar mellan kvinnor och män, särskilt i samband med graviditet och förlossning i familjen.
49. FRÄMJA åtgärder för att skapa förhållanden som sätter mamman och barnet i centrum vid perinatal vård, med särskild uppmärksamhet på information till patienten och kvinnors fysiska och känslomässiga integritet och behov före, under och efter förlossningen när det gäller vård, procedurer, ingrepp, läkemedel och förlossningsmiljön samtidigt som man också ser till att inkludera partnern och/eller den medföljande personen.

50. STÖDJA förebyggande, hälsofrämjande och medvetandehöjande strategier för ett hälsosamt och aktivt åldrande, som beaktar ett jämställdhetsperspektiv och inbegriper aktiva åtgärder för att bekämpa ålderism, förbättra hälsolitteraciteten och skydda och förbättra äldres psykiska hälsa, särskilt äldre kvinnor, såsom åtgärder som syftar till att stärka deras ekonomiska oberoende, åtgärder för att överbrygga pensionsklyftan mellan kvinnor och män och minska fattigdomen bland äldre, som i oproportionerligt hög grad drabbar kvinnor, samt åtgärder för att säkerställa tillgång till säkra och tillgängliga bostäder samt långvarig vård och omsorg av god kvalitet till överkomliga priser, åtgärder för att säkerställa tillgång till vård för kvinnor som drabbas av hälsoproblem i samband med klimakteriet och menopaus eller andra frågor som rör åldrande, samt socialt stöd till dem och deras vårdare, i syfte att minska social isolering och ensamhet.
51. FORTSÄTTA att erbjuda en rad stödtjänster för psykisk hälsa, inbegripet lättillgängliga psykologiska stödtjänster på nätet för minderåriga, när så är lämpligt.
52. ÖKA MEDVETENHETEN om vikten av och erkänna behovet av allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter enligt punkt 34 i det nya europeiska samförståndet om utveckling (2017) som nyckelfaktorer för att säkerställa bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa.

UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN OCH MEDLEMSSTATERNA att i enlighet med sina respektive behörigheter göra följande:

53. SÄKERSTÄLLA att medlemsstaterna i rätt tid och på ett korrekt sätt införlivar och genomför EU:s lagstiftning om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet, om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare samt om insyn i lönesättningen, även i syfte att bekämpa fattigdom bland äldre, med särskilt fokus på äldre kvinnor.
54. VIDTA ÅTGÄRDER för att förbättra hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, med beaktande av ett jämställdhetsperspektiv, särskilt genom att ta itu med psykiska hälsorisker och psykosociala risker på arbetsplatsen, samtidigt som arbetsmarknadsparternas roll och oberoende respekteras. FRÄMJÄ en korrekt och effektiv tillämpning och efterlevnad av den nationella lagstiftning som införlivar EU:s relevanta arbetsmiljödirektiv i detta sammanhang.

55. ÖKA MEDVETENHETEN bland barn och ungdomar, deras föräldrar, vårdnadshavare och lärare samt allmänheten om respektfull och ansvarsfull kommunikation och delning av innehåll på nätet, bland annat genom stöd till särskilda kampanjer riktade till barn, i syfte att förbättra skyddet på nätet och på sociala medier.
56. ÖKA MEDVETENHETEN om de psykologiska och kognitiva konsekvenserna av en alltför omfattande användning av smarttelefoner när det gäller minderåriga, inklusive den yngsta generationen. VIDTA ÅTGÄRDER med utgångspunkt i kommissionens meddelande om en övergripande strategi för psykisk hälsa och FORTSÄTTA arbetet med att utveckla den verktygslåda för förebyggande som nämns i meddelandet och som ska användas för att ta itu med faktorer som påverkar fysisk och psykisk hälsa.
57. UPPMUNTRA främjande och förebyggande åtgärder, däribland åtgärder som stöder utvecklingen av psykosociala färdigheter, särskilt hos kvinnor och flickor, i enlighet med WHO:s rekommendationer, från tidig ålder, i alla åldersgrupper och i alla miljöer.
58. VIDTA ÅTGÄRDER, bland annat inom ramen för förordningen om digitala tjänster, för att erbjuda minderåriga, särskilt flickor, en hög säkerhets-, trygghets- och integritetsnivå när de använder onlineplattformar och rör sig i det digitala landskapet.
59. UPPMUNTRA främjandet av en hälsosam balans mellan arbete och privatliv, till exempel genom flexibla arbetsformer, inbegripet, när så är lämpligt, distansarbete, och främja metoder som gör det möjligt att balansera arbete och fritid på ett effektivt sätt, med beaktande av vikten av psykiskt välbefinnande.

UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT I ENLIGHET MED SINA BEFOGENHETER GÖRA FÖLJANDE:

60. FORTSÄTTA ATT FRÄMJA åtgärder för att bekämpa våld som utförs med hjälp av digital teknik, ta itu med de relevanta områden som identifierats i jämställdhetsstrategin och den europeiska strategin för ett bättre internet för barn och i genomförandet av förordningen om digitala tjänster, inbegripet åtgärder för att förebygga och bekämpa cybervåld, nättrakasserier, nätstalkning och sexism riktad mot flickor och pojkar.

61. FORTSÄTTA att övervaka och stödja ett korrekt införlivande och en korrekt tillämpning av de relevanta kraven i direktivet om audiovisuella medietjänster, förordningen om digitala tjänster och direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer, för att säkerställa att minderåriga, i synnerhet flickor, skyddas mot olagligt och skadligt innehåll som finns tillgängligt online. I synnerhet ANSTRÄNGA SIG för att utveckla en ny ram för samarbete mellan sociala medieplattformar för att skydda kvinnors och flickors säkerhet på nätet, i enlighet med jämställdhetsstrategin för 2020–2025.
62. UPPMUNTRA medlemsstaterna att, inom ramen för förordningen om harmoniserade regler för artificiell intelligens, övervaka missbruk av generativ AI och att ålägga onlineoperatörer att ta ansvar på detta område. Särskilt ÖVERVAKA medlemsstaternas skyldighet att enligt direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer föreskriva åtgärder för att skyndsamt omöjliggöra åtkomst till eller avlägsna olagligt och skadligt material, såsom deepfakes, som kränker personers rätt till integritet och bildrättigheter, sexuella integritet och värdighet, samt att säkerställa skydd för användarna och deras grundläggande rättigheter och friheter.
63. ÖKA MEDVETENHETEN om vikten av psykologiskt stöd till föräldrar, särskilt ensamstående mödrar och oavlönade långtidsvårdare i utsatta och missgynnade socioekonomiska situationer.
64. ÖKA DEN ALLMÄNNA MEDVETENHETEN om psykosociala symptom och TA ITU MED könsstereotyper samt FRÄMJA avstigmatisering i detta sammanhang.
65. ÖKA MEDVETENHETEN om rätten till insyn i lönesättningen, stödja insatser för att öka medvetenheten om grupptalan i frågor som rör lönediskriminering samt övervaka och ta fram vägledning om genomförandet och tillämpningen av direktivet om insyn i lönesättningen samt om de nya rättigheterna för förvärvsarbetande föräldrar och anhörigvårdare enligt direktivet om balans mellan arbete och privatliv.

66. FRÄMJA initiativ som syftar till att stödja bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa hos föräldrar, särskilt mödrar, under hela livet, bland annat genom att män och pojkar engagerar sig i familje- och omsorgsansvar, särskilt under graviditeten och i samband med förlossningen. FORTSÄTTA att förbättra hälsolitteraciteten hos alla människor, med ett jämställdhetsperspektiv som omfattar fokus på kvinnor och flickor. FORTSÄTTA att sprida högkvalitativ information om hälsa till alla, särskilt unga flickor och pojkar.
67. BETONA vikten av att ge alla offer för och överlevande efter sexuellt och könsrelaterat våld och offer för människohandel nödvändigt socialt och psykologiskt stöd vid utarbetandet av initiativ för att bekämpa könsrelaterat våld och människohandel.
68. ÖVERVÄGA riktade initiativ med inriktning på äldre kvinnor som syftar till att skydda och förbättra deras psykiska hälsa, till exempel genom åtgärder för att bekämpa ensamhet och social isolering.
-

Hänvisningar

1. Europeiska unionens råd och Europaparlamentet

Rådets direktiv 2004/113/EG av den 13 december 2004 om genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 av den 14 maj 2024 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1712 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster)

EU:s regelverk på arbetsmiljöområdet

2. Europeiska unionens råd

Europeiskt samförstånd om utveckling (9459/17)

Rådets slutsatser om stöd till influerare som skapare av onlineinnehåll (9301/24)

Rådets slutsatser om psykisk hälsa och otryggt arbete (13937/23)

Rådets slutsatser om psykisk hälsa (15971/23)

Slutsatser från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar om ett övergripande tillvägagångssätt när det gäller ungas psykiska hälsa i Europeiska unionen (15322/23)

Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om förskoleverksamhet och barnomsorg: Barcelonamålen för 2030 (2022/C 484/01)

Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (2022/C 476/01)

Rådets beslut (EU) 2024/1018 av den 25 mars 2024 om att uppmana medlemsstaterna att ratificera Internationella arbetsorganisationens konvention från 1919 om våld och trakasserier (konvention nr 190)

3. Europaparlamentet

Resolution om jämställdhet mellan kvinnor och män och ökat inflytande för kvinnor i den digitala tidsåldern, (2015/2007(INI)), C 66/44, 2018

Europaparlamentets utredningstjänst: *Mental health in the EU*, European Parliament Briefing 2023,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751416/EPRS_BRI\(2023\)751416_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751416/EPRS_BRI(2023)751416_EN.pdf)

Europaparlamentet, generaldirektoratet för unionens interna politik, Brunello, S., Gay-Berthomieu, M., Smiles, B. m.fl., *Obstetric and gynaecological violence in the EU – Prevalence, legal frameworks and educational guidelines for prevention and elimination*, Europaparlamentet, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2861/32832>

4. Europeiska kommissionen

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en övergripande strategi för psykisk hälsa, COM(2023) 298 final

[EUR-Lex - 52023DC0298 - EN - EUR-Lex](#)

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027: Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i ett föränderligt arbetsliv*, COM(2021) 323 final, 2021, 10291/21

Grönbok, *Förbättring av befolkningens psykiska hälsa. Mot en strategi för psykisk hälsa i Europeiska unionen*, COM(2005)484, 2005,

https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/green_paper/mental_gp_sv.pdf

Supporting the mental health of the health workforce and other essential workers. Yttrande från expertpanelen för effektiva sätt att investera i hälsa, 2021,

https://health.ec.europa.eu/system/files/2021-10/028_mental-health_workforce_en_0.pdf

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder*, COM(2023) 577 final

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en europeisk strategi för vård och omsorg, COM(2022) 440 final, 2022

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*, COM(2020) 152 final

Kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen: *Adequate social protection for long-term care needs in an ageing society*, 2014, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/71532344-ddf1-4d34-a7aa-f65c701a22a2>

Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, Quattrocchi, P., *Obstetric violence in the European Union – Situational analysis and policy recommendations*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/440301>

Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, Rozée, V., Schantz, C., van der Waal, R. m.fl., *Case studies on obstetric violence – Experience, analysis, and responses*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/712175>

5. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK: s yttrande *Otrygga anställningar och psykisk hälsa*, 2023, <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/precarious-work-and-mental-health>

6. Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

Violence against women: an EU-wide survey, 2015, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf.

Undersökning om grundläggande rättigheter – erfarenheter av nättrakasserier under de senaste 5 åren, https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2021/frs?visualisation=map&topic=3&indicator=a_har5y_cyb&answer=01.%20yes&subset=fltr_agegr5&subsetValue=01.%201629&subsetB=0&subsetBValue=0

Undersökning om grundläggande rättigheter 2021, <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2021/frs>

7. Eurofound

Psychosocial risks in Europe: Prevalence and strategies for prevention, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2014, <https://osha.europa.eu/sites/default/files/Report%20co-branded%20EUROFOUND%20and%20EU-OSHA.pdf>

8. Europeiska jämställdhetsinstitutet

Uppgifter från Europeiska jämställdhetsinstitutet som baseras på mikrodata från EU-Silc 2022

Poverty, gender and lone parents in the EU, Review of the implementation of the Beijing Platform for Action, 2016,
<https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0216841enn.pdf>

Gender equality and digitalisation in the European Union, 2019,
<https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-and-digitalisation-european-union>

Gender equality and youth: opportunities and risks of digitalisation, Factsheet, 2019,
https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-and-youth-opportunities-and-risks-digitalisation-factsheet?language_content_entity=en

Gender Equality Index 2021: Health – Gender-based violence,
https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/gender-equality-index-2021-report/gender-based-violence?language_content_entity=en

Gender Equality Index 2021: Health. Women report poorer mental well-being than men,
https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/gender-equality-index-2021-report/women-report-poorer-mental-well-being-men?language_content_entity=en

Combating Cyber Violence against Women and Girls, 2022,
<https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls>

Cyber Violence against Women and Girls: Key Terms and Concepts, 2022,
<https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/cyber-violence-against-women-and-girls-key-terms-and-concepts>

Financial independence and gender equality: Joining the dots between income, wealth and power, 2024,
<https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/financial-independence-and-gender-equality.pdf>

9. Europarådet

Report on Psycho-Social Aspects of Single-Parent Families,
https://www.coe.int/t/dg3/health/Reportsingleparents_en.asp

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (CETS nr 210)

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

10. Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa

Tackling the mental health impact of the COVID-19 crisis: An integrated, whole-of-society response. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), OECD Publishing, Paris, 2021, <https://doi.org/10.1787/0ccafa0b-en>

Recommendation of the Council on Integrated Mental Health, Skills and Work Policy, 2022,
<https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/334/334.en.pdf>

OSSE och EU: *Health at a Glance: Europe 2022: State of Health in the EU Cycle*, 2022,
https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/health-at-a-glance-europe-2022_507433b0-en

11. Förenta nationerna

A Healthy Workforce for a Better World. United Nations System Mental Health and Well-being Strategy, 2018,

https://unsceb.org/sites/default/files/imported_files/mental_health_well_being_strategy_final_2018_may_25th_english_0.pdf

World Population Prospect 2022: release note about major differences in total population estimates for mid-2021 between 2019 and 2022 revisions, 2022, FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor,

https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2022_Release-Note-rev1.pdf

FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor: Mål 3 för hållbar utveckling,

<https://sdgs.un.org/goals/goal3>.

Mary-Jo Del Vecchio Good, *Women and mental health*,

<https://www.un.org/womenwatch/daw/csw/mental.htm>

12. Världshälsoorganisationen

Världshälsoorganisationens stadga, 1946, New York,

<https://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf?ua=1>

Thinking Healthy: A manual for psychosocial management of perinatal depression, 2015,

https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/152936/WHO_MSD_MER_15.1_eng.pdf?sequence=1

Maternal mental health and child health and development in low and middle income countries, 2008,

https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/43975/9789241597142_eng.pdf?sequence=1

Women's health and well-being in Europe: beyond the mortality advantage, 2016,

<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/332324/9789289051910-eng.pdf?sequence=1>

RESPECT women – Preventing violence against women, 2019,

<https://www.who.int/publications/i/item/WHO-RHR-18.19>

A focus on adolescent mental health and well-being in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey, Volume 1, 2023, <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373201/9789289060356-eng.pdf?sequence=2>

Violence against women, 2021, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Mental health, 2022, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>

The Global Health Observatory. Delmål 3.4 för hållbar utveckling, Icke smittsamma sjukdomar och psykisk hälsa, https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/sdg-target-3_4-noncommunicable-diseases-and-mental-health

Guide for integration of perinatal mental health in maternal and child health services, 2022, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240057142>

Recommendations on maternal and newborn care for a positive postnatal experience: Executive summary, 2022, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240045989>

Maternal mental health, <https://www.who.int/teams/mental-health-and-substance-use/promotion-prevention/maternal-mental-health>

Mental health of older adults, 2023, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-of-older-adults>

Mental health in Europe and Central Asia: girls fare worse than boys, WHO:s regionkontor för Europa, 2023, <https://www.who.int/europe/news/item/10-10-2023-mental-health-in-europe-and-central-asia--girls-fare-worse-than-boys>

European framework for action on mental health 2021–2025, Köpenhamn, WHO:s regionkontor för Europa, 2022, <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/352549/9789289057813-eng.pdf?sequence=1>

Women's Mental Health: An Evidence Based Review. Mental Health Determinants and Populations, Department of Mental Health and Substance Dependence, 2000,
https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/66539/WHO_MSD_MDP_00.1.pdf?sequence=1

World mental health report: Transforming mental health for all, 16 juni 2022,
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240049338>

13. Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Violence and Harassment Convention, 2019 (nr 190)

Konvention C190 – konventionen om våld och trakasserier, 2019 (nr 190) (ilo.org)

14. Övrigt

Jané-Llopis, E. – Gabilondo, A. (red.), *Mental Health in Older People. Consensus paper*, Luxemburg, Europeiska gemenskaperna, 2008,

https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/consensus_older_en.pdf

Make Mothers Matter: Single Mothers within the European Union, 2022,
<https://makemothersmatter.org/single-mothers-within-the-european-union/>

NCMEC: *Testimony “Addressing Real Harm Done by Deepfakes”*, mars 2024

Petra Persson och Maya Rossin-Slater, *When Dad Can Stay Home: Fathers' Workplace Flexibility and Maternal Health*, NBER Working Paper No. 25902, May 2019,
<https://www.nber.org/papers/w25902>